

Sygn.akt III AUa 1266/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 kwietnia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Dorota Elżbieta Zarzecka

Sędziowie: SO del. Elżbieta Rostół (spr.)

SA Bohdan Bieniek

Protokolant: Emilia Janucik

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 26 kwietnia 2016 r. w B.

sprawy z odwołania Z. Z.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o wypłatę odsetek za okres od 1 grudnia 2012r. do 31 grudnia 2014r.

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 30 września 2015 r. sygn. akt IV U 1215/15

I. **oddala apelację,**

II. **zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. na rzecz Z. Z. kwotę 135 (sto trzydzieści pięć) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za II instancję.**

Sygn. akt III AUa 1266/15

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych O. decyzją z dnia 9 czerwca 2015 r., odmówił przyznania wnioskodawcy Z. Z. prawa do wypłaty odsetek od należnego wyrównania od 1 grudnia 2012 r. do 31 grudnia 2014 r.

Organ rentowy wskazał, że w dniu 4 listopada 2014 r. wpłynął prawomocny wyrok Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 25 września 2014 r., przyznający ubezpieczonemu prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od 1 grudnia 2012 r. na stałe. W wyroku tym nie stwierdzono odpowiedzialności organu rentowego. Postępowanie wyjaśniające w tej sprawie zakończono 1 grudnia 2014 r., tj. w dacie wpływu pisma z MOPS. Mając na względzie dyspozycję art. 118 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, organ rentowy miał 30 dni na dokonanie wypłaty zasądzonego świadczenia od daty wyjaśnienia ostatecznej decyzji i termin ten zachował, uiszczając je 10 grudnia 2014 r.

Od powyższej decyzji odwołanie złożył Z. Z., wnosząc ostatecznie o jej zmianę i przyznanie prawa do odsetek ustawowych z tytułu opóźnienia w płatności renty za okres od 1 grudnia 2012 r. do 10 grudnia 2014 r., poczynając od 6 grudnia 2012 r., tj. daty płatności renty.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie.

Sąd Okręgowy w Olsztynie wyrokiem z dnia 30 września 2015 r. zmienił zaskarżoną decyzję i zobowiązał organ rentowy do wypłaty wnioskodawcy odsetek ustawowych za okres od 13 stycznia 2013 r. do 10 grudnia 2014 r., od wypłaconej renty z tytułu częściowej, trwałej niezdolności do pracy, przyznanej w wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 25 września 2014 r., sygn. akt IV U 269/13; oddalił odwołanie w pozostałej części oraz zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. na rzecz Z. Z. kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Sąd ten ustalił, że Z. Z. pobiera rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy od lat 90 –tych XX wieku, przy czym od 1 listopada 2001 r. na mocy wyroku sądowego i kolejnych decyzji ZUS. Decyzją z dnia 18 listopada 2009 r. ustalono prawo ubezpieczonego do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy na okres do 30 listopada 2012 r.

W dniu 15 października 2012 r. Z. Z. złożył wniosek o ponowne ustalenie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Lekarz orzecznik ZUS zalecił konsultację psychiatryczną, z której wynikało, że brak jest podstaw psychiatrycznych do uznania wnioskodawcy za niezdolnego do pracy. Po zapoznaniu się z oceną psychiatry, lekarz orzecznik ZUS uznał orzeczeniem z dnia 20 listopada 2012 r., że Z. Z. nie jest niezdolny do pracy. Komisja lekarska ZUS w orzeczeniu z dnia 13 grudnia 2012 r. również uznała go za osobę zdolną do pracy zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami. Decyzją z dnia 19 grudnia 2012 r. odmówiono wnioskodawcy prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. W dniu 21 stycznia 2013 r. ubezpieczony złożył odwołanie od tej decyzji do Sądu Okręgowego w Olsztynie (sygnatura akt IV U 269/13). Do odwołania wnioskodawca załączył 26 sztuk badań i zaświadczeń z lat 2000 – 2012, które w większości znajdowały się już w dokumentacji organu rentowego. Następnie wnioskodawca załączył do akt sprawy sądowej uzupełnioną historię choroby z poradni zdrowia psychicznego, jak również dwie historie chorób z poradni neurologicznych, których wcześniej nie załączono do akt rentowych.

W sprawie IV U 269/13 Sąd Okręgowy dopuścił dowód z opinii biegłych psychiatry, neurologa i psychologa. I tak biegły neurolog w opinii z dnia 5 kwietnia 2013 r., orzekł, że Z. Z. jest nadal częściowo niezdolny do pracy po dniu 30 listopada 2012 r., a wymieniona niezdolność do pracy jest trwała. Z kolei biegli psychiatra i psycholog w opinii z dnia 28 czerwca 2013 r., uznali skarżącego za częściowo niezdolnego do pracy, okresowo do dnia 30 listopada 2014 r. Sąd Okręgowy powołał także nowego biegłego lekarza sądowego z zakresu neurologii oraz specjalistę z zakresu medycyny pracy. Biegły neurolog w opinii z dnia 2 grudnia 2013 r. ocenił, że odwołujący jest okresowo, częściowo niezdolny do pracy do listopada 2014 r. Wskutek zastrzeżeń organu rentowego Sąd Okręgowy dopuścił dowód z opinii biegłych lekarzy – neurologa i specjalisty z zakresu medycyny pracy z (...) Szpitala (...) w B.. Zespół tych biegłych stwierdził, że odwołujący jest częściowo niezdolny do pracy nadal po dniu 30 listopada 2012 r., a orzeczona niezdolność jest stała. Wyrokiem z dnia 25 września 2014 r. Sąd Okręgowy w Olsztynie zmienił decyzję organu rentowego z 19 grudnia 2012 r. i przyznał wnioskodawcy prawo do stałej renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy nadal po 30 listopada 2012 r. Orzeczenie uprawomocniło się w dniu 31 października 2014 r. Prawomocny wyrok wpłynął do ZUS dnia 4 listopada 2014 r. Organ rentowy 18 listopada 2014 r. zwrócił się do Powiatowego Urzędu Pracy w N. o podanie informacji, czy Z. Z. pobiera zasiłek dla bezrobotnych oraz do MOPS w N. z zapytaniem o ewentualne pobieranie przez niego zasiłku stałego. Odpowiedzi negatywne organ rentowy otrzymał odpowiednio 28 listopada 2014 r. i 1 grudnia 2014 r. Decyzją z dnia 3 grudnia 2014 r. w wykonaniu wyroku Sądu przeliczył ubezpieczonemu rentę za okres od 1 grudnia 2012 r. do 31 grudnia 2014 r., ustalając termin jej płatności na 5 dzień każdego miesiąca. Zaległe świadczenie bez odsetek wypłacił skarżącemu 10 grudnia 2014 r.

Z dalszych ustaleń Sądu wynikało, że w dniu 13 maja 2013 r. odwołujący złożył do ZUS wniosek o przyznanie odsetek ustawowych od świadczenia rentowego za okres od 6 grudnia 2012 r. do 10 grudnia 2014 r. Organ rentowy decyzją z dnia 9 czerwca 2015 r. odmówił przyznania wnioskodawcy Z. Z. prawa do wypłaty odsetek od należnego wyrównania.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że na gruncie niniejszej sprawy bezspornym był fakt uzyskania przez skarżącego prawa do świadczenia rentowego nadal po 30 listopada 2012 r. dopiero wskutek wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 25 września 2014 r., wydanego w sprawie IV U 269/13. Niekwestionowane też było, że w orzeczeniu tym nie stwierdzono odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji oraz to, że świadczenie wynikające z wyroku wypłacono ubezpieczonemu w dniu 10 grudnia 2014 r. Sporna pozostawała okoliczność, czy wnioskodawcy należą się odsetki ustawowe wskutek faktycznej odpowiedzialności ZUS za opóźnienie w przyznaniu i wypłaceniu renty.

Oceniając stan faktyczny sprawy, Sąd Okręgowy odwołał się do treści przepisów dotyczących terminów wydawania decyzji przez organ rentowy oraz obowiązku zapłaty odsetek w razie braku wydania decyzji lub wypłaty świadczenia w stosownym terminie, tj. art. 118 ust. 1- 5 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz 85 ust.1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

Na wstępie rozważań Sąd Okręgowy wskazał, że bez znaczenia dla rozpoznania pozostawała niesporna okoliczność braku w orzeczeniu wydanym w sprawie IV U 269/13 rozstrzygnięcia o odpowiedzialności ZUS za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Sąd Okręgowy podzielił w tym zakresie uchwałę składu 7 sędziów SN z dnia 24 marca 2011 r. (I UZP 2/11), że brak orzeczenia organu odwoławczego o odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, o którym mowa w art. 118 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie pozbawia ubezpieczonego prawa do odsetek za opóźnienie w wypłacie świadczenia.

Sąd I instancji podkreślił, że powołanych przepisów art. 118 ustawy emerytalnej i art. 85 ustawy systemowej nie można interpretować w oderwaniu od utrwalonego w tym zakresie orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz treści wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 11 września 2007 r. w sprawie P 11/07, który rozstrzygał o zgodności art. 118 ust. 1a z Konstytucją. W uzasadnieniu powołanego wyroku Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że przez pojęcie "wyjaśnienie ostatniej niezbędnej okoliczności" z art. 118 ust. 1a ustawy emerytalnej należy rozumieć wyjaśnienie ostatniej okoliczności koniecznej do ustalenia samego istnienia prawa wnioskodawcy do świadczenia. Stąd też 30-dniowy termin na wydanie decyzji w sprawie świadczenia i jego wypłaty w razie gdy prawo do świadczenia zostało ustalone przez sąd, powinien być liczony od dnia doręczenia wyroku sądu tylko wtedy, gdy ustalenie prawa do świadczenia dopiero w postępowaniu sądowym nie było następstwem okoliczności, za które ponosi odpowiedzialność organ rentowy. W przeciwnym wypadku, gdy opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczenia było spowodowane okolicznościami, za które odpowiada organ rentowy (np. błędne orzeczenie lekarza orzecznika ZUS lub komisji lekarskiej ZUS w sprawie niezdolności do pracy), termin ten będzie liczony od dnia, w którym organ rentowy, gdyby działał prawidłowo, powinien był ustalić prawo do świadczenia.

Sąd Okręgowy odwołał się też do orzecznictwa Sądu Najwyższego, w którym przyjmuje się, że do wyłączenia obowiązku wypłaty odsetek nie jest wystarczające wykazanie, że organ rentowy nie ponosi winy w powstaniu opóźnienia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2004 r., II UK 485/03, OSNP 2005, Nr 10, poz. 147). Sąd zwrócił uwagę, że w wyroku z dnia 25 stycznia 2005 r., I UK 159/04 (OSNP 2005, Nr 19, poz. 308), Sąd Najwyższy przyjął, że wydanie przez organ rentowy niezgodnej z prawem decyzji odmawiającej wypłaty świadczenia w sytuacji, gdy było możliwe wydanie decyzji zgodnej z prawem, zwłaszcza gdy ubezpieczony wykazał wszystkie przesłanki świadczenia, oznacza, że opóźnienie w spełnieniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność, choćby nie można było mu zarzucić niestaranności w wykładni i zastosowaniu prawa.

W ocenie Sądu Okręgowego na gruncie niniejszej sprawy uzasadnione jest przyjęcie, że organ rentowy nie podjął po złożeniu przez ubezpieczonego wniosku o przyznanie prawa do renty nadal po 30 listopada 2012 r. wszystkich koniecznych działań zmierzających do weryfikacji słuszności takiego żądania. Analiza dokumentacji lekarskiej znajdującej się w aktach ZUS prowadzi do wniosku, że wnioskodawca w 2001 r. przeszedł udar mózgu. Podstawą przyznania mu renty z tytułu niezdolności do pracy w latach 2001 – 2012 było stwierdzenie przez kolejnych lekarzy orzeczników ZUS zespołu piramidowego po udarze mózgu i organicznych zaburzeń osobowości. Podstawą przedłużenia prawa do renty w 2009 r. było zdiagnozowanie naczyniopochodnego uszkodzenia ośrodkowego układu

nerwowego. Lekarz orzecznik jako numer statystyczny choroby zasadniczej wskazał symbol F07, tj. zaburzenia osobowości i zachowania spowodowane chorobą, uszkodzeniem lub dysfunkcją mózgu. Odwołujący starając się o rentę w 2012 r. przedłożył zaświadczenia o stanie zdrowia od neurologa oraz psychiatry, z których wynikała niezdolność do pracy ubezpieczonego. Skarżący dołączył również opinię psychologiczną sugerującą zmiany organiczne w (...) oraz wyniki badania rezonansem i elektroencefalograficznym głowy. W takim obrazie sprawy organ rentowy skorzystał jedynie z opinii psychiatry, zaniedbał jednak neurologicznego skonsultowania stanu zdrowia wnioskodawcy, choć w ocenie Sądu Okręgowego nie sposób było orzekać o niezdolności do pracy bez takiej ekspertyzy. ZUS nie zwrócił się przy tym do ubezpieczonego o przedłożenie dokumentacji leczenia neurologicznego, choć schorzenie o takim charakterze uznać należało za wiodące.

W ocenie sądu pierwszej instancji konstatację tę potwierdza treść opinii biegłego neurologa H. F., który uznał ubezpieczonego za częściowo niezdolnego do pracy nadal po 30 listopada 2012 r. z uwagi na zaburzenia czynności mózgu w rozpoznaniu trwałych zmian anatomicznych i 12 – letniego przebiegu schorzenia. Porównanie tych twierdzeń z dokumentacją w aktach ZUS zgromadzoną w latach 1997 – 2012 wskazuje, że schorzenia neurologiczne były podstawą otrzymywania renty przez wnioskodawcę. Wspomina on także o organicznych uszkodzeniach mózgu i udarze w sprzeczności od orzeczenia lekarza orzecznika z dnia 26 listopada 2012 r., co w sytuacji załączenia zaświadczenia od neurologa o niezdolności do pracy, winno skłonić komisję do zasięgnięcia opinii neurologa. Co istotniejsze, skarżący został uznany za częściowo niezdolnego do pracy również przez biegłych psychologa i psychiatrę, którzy wskazywali na znaczne mankamenty zdrowia psychicznego wynikające z organicznego uszkodzenia (...) wskutek udaru w 2001 r. Zdiagnozowane przez nich objawy są tożsame z tymi, które podawał wnioskodawca w sprzeczności od orzeczenia lekarza orzecznika oraz ze wskazanymi w zaświadczeniach o stanie zdrowia złożonymi do organu rentowego w 2012 r. Kolejny neurolog powołany w sprawie IV U 269/13 powołał się w swej opinii stwierdzającej częściową niezdolność do pracy do 30 listopada 2014 r. na wyniki badań z lat 2002 – 2011, którymi również dysponował organ rentowy w dacie wydawania decyzji z 19 dnia grudnia 2012 r. Także opinia biegłych z (...) w B. potwierdziła częściową niezdolność skarżącego do pracy po 30 listopada 2012 r., tym razem na stałe.

Sąd Okręgowy podkreślił, że w żadnej z powołanych wyżej ekspertyz nie stwierdzono, by to dokumentacja lekarska złożona dopiero w postępowaniu sądowym przesądziła o uznaniu odwołującego za osobę niezdolną do pracy. W przeważającej mierze biegli bazowali na dokumentacji znajdującej się już w posiadaniu ZUS, akcentując powstanie jej w związku z udarem przeżytym w 2001 r. W tym stanie rzeczy – w ocenie Sądu Okręgowego – to organ rentowy zobowiązany był do udowodnienia na gruncie art. 6 k.c., że dopiero na skutek przedłożenia dodatkowej dokumentacji medycznej opinie biegłych stwierdziły u powoda częściową niezdolność do pracy nadal po 30 listopada 2012 r. Skoro w tym zakresie inicjatywy dowodowej nie przejawiał, za udowodniony uznać należało jego błąd polegający na braku ustalenia ostatniej okoliczności zmierzającej do wydania decyzji. Nie bez znaczenia w ocenie Sądu Okręgowego pozostaje również fakt bezpodstawnego kwestionowania przez ZUS kolejnych opinii biegłych w sprawie IV U 269/13, co znacznie przeciągnęło okres trwania sprawy.

W tych okolicznościach stwierdzenie, że ZUS miał możliwość wydania prawidłowej decyzji na etapie postępowania administracyjnego, czyni niezasadnym stanowisko organu, zgodnie z którym wypłata renty mogła nastąpić nie tylko po otrzymaniu prawomocnego wyroku, ale również po uzyskaniu informacji z MOPS czy PUP.

Jak wskazuje się w orzecznictwie, w myśl art. 118 ust. 1 i 1a ustawy emerytalnej organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji. Taką możliwość organ rentowy ma w dacie wydania orzeczenia przez komisję lekarską (por. wyrok SA w Łodzi z dnia 19 listopada 2013 r., III AUa 295/13). Skoro komisja lekarska ZUS błędnie uznała wnioskodawcę za osobę zdolną do pracy orzeczeniem z dnia 13 grudnia 2012 r., to termin 30 dni na wydanie decyzji prawidłowej upłynął z dniem 12 stycznia 2013 r.

Z tych przyczyn Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję w części i zobowiązał organ rentowy do wypłaty odwołującemu odsetek ustawowych za okres od 13 stycznia 2013 r. do dnia 10 grudnia 2014 r.,

tj. dnia wypłaty świadczenia wynikającego z wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 25 września 2014 r. (punkt I sentencji wyroku).

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie w pozostałej części, tj. dotyczącej żądania wypłaty odsetek za okres do 12 stycznia 2013 r. (punkt II sentencji wyroku)

Z uwagi na fakt, że wnioskodawca uległ swemu żądaniu w niewielkiej części, o kosztach orzeczono na podstawie art. 100 zd. 2 k.p.c. (punkt III sentencji wyroku).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. zaskarżył powyższy wyrok w punkcie I, zarzucając mu:

- naruszenie przepisów postępowania cywilnego, tj. art. 233 k.p.c. polegające na braku wszechstronnego rozważenia wszystkich zebranych w sprawie dowodów,

- naruszenie przepisów prawa materialnego wskutek błędnej wykładni i niewłaściwe zastosowanie art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2015 r., poz. 121), przez pominięcie przepisu art. 118 ust. 1-5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2015 r., poz. 748 ze zm.) i uznanie, że ubezpieczonemu przysługuje prawo do odsetek od dnia 13 stycznia 2013 r. do dnia wypłaty wyrównania świadczenia.

Wskazując na powyższe zarzuty apelujący wniósł o zmianę lub ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego jest bezzasadna.

Spór w niniejszej sprawie sprowadzał się do ustalenia, czy organ rentowy jest zobowiązany do wypłaty Z. Z. odsetek za okres od 1 grudnia 2012 r. do 31 grudnia 2014 r., w związku z opóźnieniem w przyznaniu i wypłacie renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego za niezasadny należy uznać zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. polegający na braku wszechstronnego rozważenia wszystkich zebranych w sprawie dowodów. Po pierwsze apelujący konstruując powyższy zarzut nie wskazał, na czym konkretnie polegać miało to uchybienie, jakie to dowody zostały pominięte przez Sąd Okręgowy. Tym samym ogólnikowe sformułowanie zarzutu wyklucza możliwość szczegółowego ustosunkowania się do powyższego zarzutu. Po drugie, w ocenie Sądu Apelacyjnego, sąd pierwszej instancji dokonał prawidłowych i wyczerpujących ustaleń faktycznych w oparciu o wszechstronną ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego, w granicach zasady swobodnej oceny dowodów, zgodnie z art. 233 § 1 k.p.c. Sąd Apelacyjny akceptując w całości poczynione ustalenia faktyczne i traktując je jako własne, nie widzi konieczności ponownego ich przytaczania. Przypomnień jedynie należy, że Z. Z. był uprawniony do renty z tytułu niezdolności do pracy do 30 listopada 2012 r. W dniu 15 października 2012 r. złożył wniosek o ponowne ustalenie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Organ rentowy decyzją z dnia 19 grudnia 2012 r. odmówił prawa do świadczenia, gdyż komisja lekarska ZUS orzeczeniem z dnia 13 grudnia 2012 r. uznała go za osobę zdolną do pracy. Przeprowadzając postępowanie odwoławcze Sąd Okręgowy w Olsztynie dopuścił w pierwszej kolejności dowód z opinii biegłych psychiatry, neurologa i psychologa, którzy to biegli uznali odwołującego za osobę częściowo niezdolną do pracy. Wskutek zgłoszonych zastrzeżeń Sąd Okręgowy dopuścił dowód z opinii nowego biegłego z zakresu neurologii, który również stwierdził, że odwołujący jest okresowo częściowo niezdolny do pracy. Kolejny zespół biegłych z zakresu neurologii i medycyny pracy z (...) w B. uznał, że odwołujący jest częściowo niezdolny do pracy nadal po dniu 30 listopada 2012 r., a orzeczona niezdolność jest stała. Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 25 września 2014 r. przyznał ubezpieczonemu prawo do stałej renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od dnia 1 grudnia 2012 r. W dniu 4 listopada 2014 r. organ rentowy otrzymał odpis prawomocnego wyroku. W dniu 18 listopada 2014 r. organ rentowy zwrócił się do Powiatowego Urzędu Pracy w N. o nadesłanie informacji o wypłaconym ubezpieczonemu zasiłku dla bezrobotnych oraz do MOPS w N. z zapytaniem o ewentualne pobieranie

zasiłku stałego przez odwołującego. Odpowiedzi uzyskał odpowiednio w dniu 28 listopada 2014 r. oraz 1 grudnia 2014 r. W tym stanie rzeczy ZUS decyzją z dnia 3 grudnia 2014 r. przeliczył ubezpieczonemu rentę za okres od 1 grudnia 2012 r. do 31 grudnia 2014 r. Kolejną decyzją z dnia 9 czerwca 2015 r. odmówił wnioskodawcy prawa do odsetek od należnego wyrównania świadczenia.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, sąd pierwszej instancji dokonał prawidłowej oceny okoliczności niniejszej sprawy i zasadnie uznał, że ZUS obowiązany jest do wypłaty wnioskodawcy spornych odsetek za okres od 13 stycznia 2013 r. do 10 grudnia 2014 r.

Terminy przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych oraz konsekwencje naruszenia tych terminów uregulowane są odrębnie w stosunku do przepisów Kodeksu Cywilnego (por. wyr. Sądu Najwyższego z 6 lipca 2005 r., III UK 83/05, L.). Instytucję odsetek od opóźnionego świadczenia w prawie ubezpieczeń społecznych reguluje bowiem przepis art. 85 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Odrębność tej regulacji polega przede wszystkim na powstaniu obowiązku zapłaty odsetek wyłącznie w wypadku opóźnienia kwalifikowanego, zachodzącego wtedy, gdy zobowiązany - mimo istniejącego obowiązku - nie spełnia świadczenia w terminie, przy czym niedotrzymanie terminu jest następstwem okoliczności, za które ponosi odpowiedzialność (por. System ubezpieczeń społecznych red. Gudowska, Strusińska-Żukowska 2014 wyd. 2 / Gudowska, komentarz do art. 85 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, Legalis).

Zgodnie z treścią art. 85 ust. 1 w/w ustawy, jeżeli Zakład - w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych - nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności. W korelacji z powyższą normą pozostaje przepis art. 118 ust. 1 i ust. 1a ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2015 r., poz. 748). Zgodnie z przedmiotowym uregulowaniem organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji. Wyjaśnienie okoliczności niezbędnej do wydania decyzji oznacza natomiast dokonanie czynności mającej na celu ustalenie stanu faktycznego, czyli przeprowadzenie dowodów i ich ocenę (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2009 r., I UK 345/08, OSNP 2010, Nr 23-24, poz. 293). Jednak w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego (przede wszystkim sądu ubezpieczeń społecznych) za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Obowiązek świadczenia odsetek po stronie ZUS powstaje zatem w przypadku, gdy organ rentowy miał możliwość ustalenia prawa do świadczenia lub jego wypłaty w określonej wysokości, a nie wykonał swego obowiązku, mimo upływu 30 dni od chwili powzięcia koniecznych wiadomości.

Jak słusznie podniósł sąd I instancji powołanych przepisów nie można interpretować w oderwaniu treści wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 września 2007 r. w sprawie P 11/07, który rozstrzygał o zgodności art. 118 ust. 1a ustawy emerytalnej z Konstytucją. W uzasadnieniu powołanego wyroku Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że przez pojęcie "wyjaśnienie ostatniej niezbędnej okoliczności" z art. 118 ust. 1a należy rozumieć wyjaśnienie ostatniej okoliczności koniecznej do ustalenia samego istnienia prawa wnioskodawcy do świadczenia. Stąd też 30-dniowy termin na wydanie decyzji w sprawie świadczenia i jego wypłaty w razie, gdy prawo do świadczenia zostało ustalone przez sąd, powinien być liczony od dnia doręczenia wyroku sądu tylko wtedy, gdy ustalenie prawa do świadczenia dopiero w postępowaniu sądowym nie było następstwem okoliczności, za które ponosi odpowiedzialność organ rentowy. W przeciwnym wypadku, gdy opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczenia było spowodowane okolicznościami, za które odpowiada organ rentowy, termin ten będzie liczony od dnia, w którym organ rentowy, gdyby działał prawidłowo, powinien był ustalić prawo do świadczenia.

Sąd I instancji trafnie też przywołał ugruntowane orzecznictwo Sądu Najwyższego i sądów powszechnych dotyczące wykładni art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Sąd Apelacyjny w pełni podziela powyższe poglądy. Dodatkowo warto podkreślić, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego i sądów powszechnych wymienia się, że przykładem okoliczności, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność jest między innymi: błędna interpretacja przepisów, zaniechanie podjęcia określonych działań z urzędu, błędne orzeczenie lekarza orzecznika ZUS lub komisji lekarskiej ZUS w sprawie niezdolności do pracy. Do wyłączenia obowiązku wypłaty odsetek nie jest wystarczające wykazanie, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie ponosi winy w powstaniu opóźnienia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2004 r., II UK 485/03, OSNP 2005, Nr 10, poz. 147). Błąd lekarza orzecznika ZUS jest błędem organu rentowego, a za te błędy organ ten ponosi odpowiedzialność. Jednakże o odpowiedzialności tego organu można mówić wtedy, jeżeli błąd jest wynikiem ewidentnych nieprawidłowości. Błąd lekarzy orzeczników jest ewidentny, gdy zostaje potwierdzony w opinii biegłych sądowych lekarzy, którzy w sposób jednoznaczny, nie budzący wątpliwości dyskwalifikują te orzeczenia, wykazując błąd w sztuce lub błąd w rozpoznaniu. (wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 20 sierpnia 2015 r., III AUa 709/15, LEX nr 1793824). Jeżeli lekarz orzecznik i komisja lekarska ZUS miała pełną dokumentację, która uzasadniała stwierdzenie niezdolności do pracy, a mimo to błędnie uznała, że wnioskodawca odzyskał zdolność do pracy, to ZUS ponosi odpowiedzialność z tytułu wadliwej oceny stanu zdrowia (wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 10 października 2014 r., sygn. III AUa 40/14)

Suma powyższych przykładów skłania do tezy, że w przypadku dysponowania przez organ rentowy wszystkimi niezbędnymi przesłankami do przyznania prawa, zwłaszcza gdy w toku postępowania sądowego o prawo do renty nie były przedkładane nowe i istotne - nieznanne organowi rentowemu – dowody, a biegli – stwierdzając niezdolność do pracy – odwołują się do badań będących w posiadaniu organu rentowego, istnieją podstawy do zobowiązania ZUS do wypłaty odsetek, gdyż nieustalenie ostatniej okoliczności leży po stronie organu rentowego. Wprawdzie na gruncie niniejszej sprawy biegli sądowi lekarze opiniowali zarówno w oparciu o dokumentację medyczną, którą dysponował ten organ w postępowaniu administracyjnym jak i dokumenty przedłożone w toku postępowania odwoławczego lecz wnioski końcowe opinii biegłych sądowych lekarzy: neurologa z dnia 5 kwietnia 2013 r.; psychiatry i psychologa z dnia 28 czerwca 2013 r.; kolejnego neurologa z dnia 2 grudnia 2013 r., oraz neurologa i specjalisty medycyny pracy z (...) w B. wskazują jednoznacznie, że dowody, którymi dysponowała komisja lekarska ZUS, dawały podstawy do stwierdzenia częściowej niezdolności ubezpieczonego do pracy po 30 listopada 2012 r. Analiza dokumentacji dołączonej do akt sprawy IV U 269/13 Sądu Okręgowego w Olsztynie wskazuje, że dokumenty te nie rzucają nowego światła na stan zdrowia ubezpieczonego, lecz jedynie potwierdzają fakt występowania u wnioskodawcy schorzeń neurologicznych związanych z przebyciem w 2001 r. udarem mózgu oraz schorzeń psychiatrycznych. I tak dołączona 7 marca 2013 r. historia choroby z poradni zdrowia psychicznego, uzupełniona jedynie o kolejne wpisy z wizyt z 24 listopada 2012 r., 15 stycznia 2013 r. i 16 lutego 2003 r. wskazuje, iż odwołujący kontynuuje leczenie specjalistyczne, lecz nie zawiera istotnych informacji mających wpływ na ocenę stanu zdrowia psychicznego odwołującego. Odnosząc się z kolei do przedstawionych historii choroby z poradni neurologicznych wskazać należy za sądem pierwszej instancji, że w aktach rentowych znajdowało się zaświadczenie o stanie zdrowia z dnia 28 września 2012 r. lekarza neurologa prowadzącego leczenie odwołującego wystawione na podstawie tej dokumentacji. Brak jest zatem podstaw do przyjęcia, że historia choroby stanowi nowy dowód dotyczący stanu zdrowia odwołującego, który ma wpływ na ocenę jego zdolności do pracy po 30 listopada 2012 r.

W świetle powyższego uznać należy, że zarówno organ rentowy, jak i biegli sądowi w postępowaniu sądowym orzekali na podstawie tego samego materiału dowodowego. Ponadto jak trafnie podkreślił sąd I instancji organ rentowy przy ocenie stanu zdrowia odwołującego nie skorzystał z konsultacji specjalistycznych neurologa. Wobec powyższego zasadne jest przyjęcie, że u podstaw wydania zaskarżonej decyzji z dnia 19 grudnia 2012 r. leżało błędne orzeczenie komisji lekarskiej ZUS z dnia 13 grudnia 2012 r., nie uznające Z. Z. za niezdolnego do pracy zarobkowej zgodnej z posiadanymi kwalifikacjami. Skoro błąd lekarzy orzeczników ZUS w ocenie wpływu rozpoznanych u wnioskodawcy schorzeń na jego zdolność do wykonywania pracy znajduje potwierdzenie w zgodnych opiniach biegłych sądowych lekarzy, zasadne jest uznanie, że błąd ten jest ewidentny. Warto podkreślić, że sam czas trwania postępowania sądowego nie sanuje czynności organu rentowego.

W ocenie Sądu Apelacyjnego należało zatem uznać, że na etapie postępowania przed organem rentowym było możliwe wyjaśnienie wszystkich wątpliwości, stojących na przeszkodzie do wydania prawidłowej decyzji w przedmiocie ustalenia ubezpieczonemu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy po dniu 30 listopada 2012 r., a zatem za nie ustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji odpowiedzialność ponosi organ rentowy. Mając powyższe na uwadze obciążenie organu rentowego obowiązkiem wypłaty odsetek za okres opóźnienia w przyznaniu świadczenia było uzasadnione. Zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 14 września 2007 r., III UK 37/07 (OSNP 2008, nr 21-22, poz. 326) odsetki przewidziane w art. 85 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych od kwoty świadczenia przyznanego wyrokiem sądu w sytuacji, gdy organ rentowy z naruszeniem prawa odmówił jego przyznania, powinny przysługiwać od upływu terminu, w którym organ rentowy powinien był wydać prawidłową decyzję uwzględniającą wniosek, po wyjaśnieniu okoliczności niezbędnej do jej wydania, a więc po przeprowadzeniu dowodów i po ich ocenie. W konsekwencji za niezasadny uznać należy zarzut naruszenia prawa materialnego, tj. art. 85 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 118 ust. 1a ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS.

Końcowo zwrócić należy uwagę na nieprawidłowe stanowisko organu rentowego co do tego, że nieustalenie odpowiedzialności organu w sprawie o rentę czyni bezzasadnym późniejsze dochodzenie odsetek w tym zakresie. W tym względzie sąd pierwszej instancji prawidłowo powołał się na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 2011 r. w sprawie I UZP 2/11. Stanowisko zajęte w tej uchwale podziela także Sąd Apelacyjny.

Mając na względzie powyższe rozważania należało uznać, że sąd pierwszej instancji wydał w sprawie prawidłowe rozstrzygnięcie, dlatego też apelacja organu rentowego podlegała oddaleniu, na mocy art. 385 k.p.c.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c., art. 99 k.p.c. oraz § 11 ust. 2 i § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 sierpnia 2015 r. (Dz. U. z 2013 r., poz. 490).